

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě, složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Jaroslava Vlašína, v právní věci žalobce: **G. P.**, zastoupen JUDr. Annou Doležalovou, MBA, advokátkou, se sídlem Jablonského 604/7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 7. 2013, č. j. OAM-179/ZA-ZA13-ZA08-2013, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 8. 1. 2014, č. j. 41 Az 19/2013 – 28,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 8. 1. 2014, č. j. 41 Az 19/2013 – 28, a rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 11. 7. 2013, č. j. OAM-179/ZA-ZA13-ZA08-2013, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se náhrada nákladů řízení o žalobě a kasační stížnosti **ne přiznává**.
- III. Žalovaný **ne má** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě a kasační stížnosti.
- IV. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Anně Doležalové, MBA, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 3.400 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 11. 7. 2013, č. j. OAM-179/ZA-ZA13-ZA08-2013 žalovaný zamítl žádost žalobce (dále „stěžovatel“) o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“). Proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal

stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Krajský soud žalobu stěžovatele zamítl a o nákladech řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu.

Stěžovatel v žalobě namítal, že žalovanému sdělil, že se nemůže vrátit na Filipíny, neboť se obává pronásledování pro svou účast ve volební kampani proti bývalému starostovi ve městě, ze kterého pochází. Svě obavy zdůvodňoval tím, že matky čtyř jeho přátel, kteří se kampaně také účastnili, byly napadeny a zraněny za zvláštních okolností a jeho bratranec zmizel. Stěžovatel namítal, že podle čl. 4 odst. 4 směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. 4. 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“) měl žalovaný přihlídnout k tomu, že několik jeho blízkých bylo ohrožováno bývalým starostou a tato hrozba se vztahuje i na stěžovatele, jako vedoucí postavu kampaně. Stěžovatel tvrdil, že jeho situace spadá pod *pronásledování soukromou osobou* dle ust. § 2 odst. 9 zákona o azylu a aplikuje se též čl. 8 odst. 2 kvalifikační směrnice. Stěžovatel citoval zjištění ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA z 19. 4. 2013, ze kterých vyplývá nedostatečnost systému postihování trestné činnosti na Filipínách a také, že na Filipínách dochází k bezprávním zmizením, popravám a mučení z různých důvodů, včetně politického aktivismu. Stěžovatel upozornil, že tyto skutečnosti se uvádějí rovněž ve zprávě Human Rights Watch ze dne 31. 1. 2013, z níž ve svém rozhodnutí citoval také správní orgán. Má tedy za to, že žalovaný nedostatečně zjistil informace o zemi původu a nedostatečně zohlednil relevantní zprávy, z nichž vyplývá, že využití prostředků právní ochrany stěžovatele na Filipínách je obtížné a neúčinné. Stěžovatel rovněž s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu zpochybnil možnost vnitřního přesídlení v zemi původu. Dále namítal, že mu na území Filipín hrozí vážná újma odpovídající čl. 15 kvalifikační směrnice a pronásledování soukromou osobou. Rovněž uvedl, že se domnívá, že Česká republika by jeho vydáním zpět na Filipíny porušila čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Krajský soud zrekapituloval v odůvodnění svého rozhodnutí zjištění ze správního spisu a obsah pohovoru žadatele o mezinárodní ochranu provedeného se stěžovatelem. Následně vyhodnotil tato zjištění tak, že stěžovatel netvrdil, že by v zemi původu byl pronásledován soukromými osobami. Pouze uvedl, že byl vůdcem mládežnického hnutí ve městě, kde žil, a psal a zpíval písničky proti minulému starostovi. On sám, ani nikdo z jeho rodiny, však nikdy napaden ani pronásledován nebyl. Stěžovatel pouze sdělil, že čtyři matky jeho spolupracovníků byly napadeny a zraněny záhadným způsobem a jeho bratranec zmizel 26. 1. 2013, kdy měl schůzku se třemi vůdci vesnic ohledně podpory kandidáta ve volbách. Mládežnická organizace, kterou stěžovatel vedl, podporovala současného starostu ve volbách a vykonávali obecně prospěšné práce. Rodiče a bratři stěžovatele již v původním městě Mantinlupa nežijí. Odstěhovali se do jiné části Filipín, stěžovatel s nimi neodešel.

Krajský soud vzal za prokázané, že podmínky § 12 zákona o azylu nebyly naplněny, neboť stěžovatel neměl důvod mít strach z pronásledování z důvodů zastávání určitých politických názorů v zemi původu. Byl sice vůdcem mládežnického hnutí, které se stavělo proti bývalému starostovi, on sám však žádné potíže neměl ani jeho rodině nebylo vyhrožováno ani nebyl nikdo z jeho blízké rodiny napaden. Stěžovatel neuvedl,

pokračování

jakým „záhadným“ způsobem byly napadeny matky jeho spolupracovníků z mládežnického hnutí, ani proč usuzoval, že jejich napadení souviselo s kampaní proti bývalému starostovi. Rovněž neuvedl, proč zmizení svého bratrance dává do souvislosti s politickými aktivitami. Stěžovatel navíc uvedl, že se v žádném případě neobrátil na policii. Nemůže tedy říct, jaký by byl postoj policie na Filipínách k těmto událostem.

Ve vztahu k § 14a zákona o azylu vyšel krajský soud z toho, že stěžovateli nebyl uložen trest smrti, nepřichází v úvahu ani jeho mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, ani vážné ohrožení jeho života nebo lidské důstojnosti z důvodu jeho politických aktivit a ani jeho vycestování po posouzení skutečností, které sám uvedl, nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky České republiky.

Krajský soud uvedl, že tvrzení stěžovatele pokládá za ryze účelová, protože si chce zlegalizovat pobyt na území České republiky, neboť ani v době, kdy se politicky angažoval jako vůdce mládežnického hnutí, neměl žádné problémy se státními orgány země původu ani soukromými osobami. Krajský soud tak uzavřel, že stěžovatel neuvedl žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že by mu hrozila vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Žalovaný tedy správně zamítl jeho žádost o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou ve smyslu § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu.

Kasační stížností ze dne 6. 2. 2014 stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel uvádí, že o udělení mezinárodní ochrany požádal z důvodu obav z bývalého starosty města Muntulupa. Stěžovatel byl vůdčí osobou skupiny *Sad army*, v jejímž rámci psal a zpíval písničky proti bývalému starostovi. V rámci předvolební kampaně se účastnil mítinků, kde vystupoval se svými písněmi proti bývalému starostovi. Čtyři matky členů skupiny *Sad army* byly napadeny a zraněny, dne 26. 1. 2013 zmizel bratranec stěžovatele, který byl také členem skupiny. Příbuzní stěžovateli doporučili odjet, jinak by se mu mohlo něco stát. V rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany správnímu orgánu stěžovatel předložil fotografie potvrzující účast skupiny *Sad army* na mítincích, na kterých podporovali kandidáta na starostu pana Aldrin L. San Pedra. Krajskému soudu také stěžovatel zaslal nahrávky písně skupiny *Sad Army*, své vyjádření a text písně skupiny s politickým kontextem.

Stěžovatel namítá, že žalovaný pochybil, když o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany rozhodl jako o zjevně nedůvodné. Stěžovatel opustil svou zemi pro odůvodněné obavy z pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů, které projevil při organizovaných předvolebních mítincích. Žalovaný proto měl jeho žádost meritorně přezkoumat. Stěžovatel odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2013, č. j. 2 Azs 27/2003 – 59 a dovozuje, že pokud žalovaný v jeho případě dospěl k závěru, že neshledal jednání hrozící stěžovateli pronásledováním, případně že se nejednalo o pronásledování z důvodu azylově relevantního, jednalo se již o meritorní spor ohledně výkladu definice uprchlíka a žádost stěžovatele nemohla být zamítnuta podle § 16 zákona o azylu.

Stěžovatel rovněž namítá, že rozhodnutí krajského soudu je nepřezkoumatelné. Podáním ze dne 11. 12. 2013 poukázal na výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu a doplnil důkazy ke své žalobě; z rozsudku krajského soudu však není zřejmé, proč soud k tomuto doplnění nepřihlédl a proč citovaný rozsudek nezohlednil. Stěžovatel má rovněž za to, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou řízení, neboť nebyl informován o nařízeném jednání.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 12. 3. 2014 uvedl, že považuje své rozhodnutí o zamítnutí žádosti stěžovatele jako zjevně nedůvodné za správné. Stěžovatel neuvedl okolnosti, které by v něm mohly vyvolat opodstatněné obavy z pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Nezmínil žádné negativní jednání v souvislosti se svojí osobou a výslovně uvedl, že nebyl nikdy napaden ani mu nebylo vyhrožováno. U napadení matek spolupracovníků či zmizení bratrance stěžovatele nebyla nijak věrohodně prokázána spojitost s jeho osobou.

Stěžovatel doplnil svou argumentaci podáním ze dne 30. 4. 2014, ve kterém zdůraznil, že ve správním řízení nebyl řádně zjištěn skutkový stav. Odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2010, č. j. 6 Azs 74/2009 – 51, a uvedl, že se svými problémy neobrátil na policii, protože ta byla na straně bývalého starosty. Toto tvrzení však žalovaný ve správním řízení nijak nezkoumal, ani je nevyvrátil na základě informací o zemi původu. Informace získané ve správním řízení byly nedostatečné, neboť z nich není zřejmé, jak probíhá samotné vyšetřování trestných činů, například zda se osoby nespokojené s postupem policie mohou domáhat nápravy. Správní orgán v řízení neprokázal, že by politický systém v zemi původu stěžovatele dával občanům možnost domáhat se ochrany práv u státních orgánů. Naopak stěžovatel v žalobě předloženými důkazy prokazoval, že tomu tak není. S těmito důkazy (zpráva ministerstva zahraničí USA) se však krajský soud nijak nevypořádal. Krajský soud se také nezabýval argumentací stěžovatele ve vztahu k nemožnosti využití institutu vnitřní ochrany v zemi původu. Rozhodnutí krajského soudu je proto nepřezkoumatelné.

Stěžovatel rovněž vytýká krajskému soudu paušální závěrečné konstatování, že jeho tvrzení pokládá za ryze účelové a směřující k legalizaci pobytu. Ze žádosti stěžovatele je patrné, že jejím důvodem byla obava z jednání osob spjatých s bývalým starostou obce, proti němuž se politicky angažoval. Stěžovatel poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011 – 49, z něhož vyplývá, že správní orgán má povinnost zabývat se azylově relevantními tvrzeními, byť je žadatel formálně neoznačil jako důvody pro žádost o mezinárodní ochranu, a skutečnost, že žadatele vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany také snaha o legalizaci pobytu, nepostačuje sama o sobě k zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Podle názoru stěžovatele krajský soud paušálně odmítl všechna jeho tvrzení ve vztahu k § 14a zákona o azylu s tím, že hlavním důvodem, proč se nechce vrátit, je snaha o legalizaci pobytu. Takový postup krajského soudu je, s ohledem na citovaný judikát, nepřipustný.

K vyjádření žalovaného ze dne 12. 3. 2014 stěžovatel uvedl, že nelze považovat za náhodu, že jediným pojítkem mezi napadením matek jeho spolupracovníků a zmizením

pokračování

jeho bratrance je právě spolupráce s mládežnickou organizací *Sad army*, jejíž vůdčí osobností byl. Jediným důvodem, proč nedošlo také k fyzickému útoku na stěžovatele, je skutečnost, že zemi původu bezprostředně po zmizení svého bratrance opustil. Odůvodněný strach z pronásledování může vznikat i tam, kde pronásledování byli vystaveni žadatelovi příbuzní, přátelé, či příslušníci stejné sociální skupiny.

K doplnění kasační stížnosti a vyjádření stěžovatele se vyjádřil žalovaný podáním ze dne 15. 5. 2014, ve kterém zopakoval, že se stěžovatel sám v zemi původu nesetkal s žádným negativním jednáním. Pokud měl být stěžovatel vůdčí osobností skupiny *Sad army*, je nelogické, proč by právě vůdčí osobnost organizace byla ponechána bez zájmu a nebyla jedním z prvních, kdo by byl nežádoucím jednáním vystaven. To nelze ospravedlnit ani námitkou, že stěžovatel opustil zemi původu bezprostředně po zmizení bratrance, neboť stěžovatelův bratranec měl zmizet 26. 1. 2013 a stěžovatel vlast opustil až v březnu. Na případ stěžovatele rovněž nelze vztáhnout závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 74/2009 – 51. Ač se stěžovatel ani nepokusil obrátit se žádostí o pomoc na policii, nic mu nebránilo obrátit se na současného starostu, kterého podporoval. Stěžovatel měl využít dostupné prostředky k ochraně svých práv předtím, než podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, neboť ta je až poslední možností za situace, kdy ostatní prostředky k nápravě selhaly. Žalovaný proto navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Ověřil, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a v řízení o kasační stížnosti je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy přípustná.

Vzhledem k okolnosti, že se v dané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, zabýval se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. též otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Otázkou vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí NSS jsou přístupná na www.nssoud.cz).

O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního

postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

V projednávané věci Nejvyšší správní soud shledal v řízení před krajským soudem procesní pochybení, která mohla mít vliv na věcnou správnost rozhodnutí krajského soudu. Ve smyslu citované judikatury proto považuje tento soud kasační stížnost za přijatelnou.

Podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu se žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel *neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a.*

Krajský soud v projednávané věci především zcela opomenul vypořádat stěžovatelovou námitku brojící proti nedostatečnému zjištění skutkového stavu ve správním řízení. Stěžovatel v žalobě citoval zjištění ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA z 19. 4. 2013, zmiňující nedostatečnost systému postihování trestné činnosti na Filipínách a také to, že na Filipínách dochází k bezprávním zmizením, popravám a mučení osob z různých důvodů včetně politického aktivismu. Stěžovatel upozornil, že tyto skutečnosti zmiňuje rovněž zpráva Human Rights Watch ze dne 31. 1. 2013, z níž ve svém rozhodnutí citoval také správní orgán. Namítal, že žalovaný nedostatečně zjistil a vypořádal informace o zemi jeho původu. K těmto žalobním námitkám stěžovatele se krajský soud nijak nevyjádřil, pouze obecně konstatoval, že za účelem důkladného posouzení věci žalovaný opatřil informace o zemi původu, s nimiž porovnal tvrzení stěžovatele a zabýval se dostupností ochrany v případě stěžovatelem tvrzených problémů. Přitom žalovaný ve svém rozhodnutí jako zjištění o zemi původu pouze uvedl, že Filipíny jsou pluralitní demokracií s voleným prezidentem a zákonodárným sborem, aktivním sektorem občanské společnosti, energicky fungujícími sdělovacími prostředky a dále, že občanský aktivismus je rozsáhlý a nezávislost soudů je silná. Takový závěr ovšem (v kontextu výše zmiňovaných zpráv) není možné považovat za zcela objektivní. Žalovaný neměl jako podklad svého rozhodnutí použít pouze některá zjištění o zemi původu stěžovatele, ale měl se zabývat i dalšími stejně hodnověrnými podklady a také jejich optikou hodnotit azylový příběh stěžovatele.

Rozsudku krajského soudu je také třeba vytknout, že se nijak nevypořádal s podáním stěžovatele ze dne 11. 12. 2013, v němž stěžovatel doplnil svou žalobní argumentaci a doložil své vyjádření, text písně, kterou složil před odjezdem z Filipín a CD s fotografiemi z mítinků na podporu kandidáta pana San Pedra a s nahrávkou stěžovatelovy písně. Nejvyšší správní soud připomíná, že podle § 52 odst. 1 s. ř. s. soud rozhodne, které

pokračování

z navržených důkazů provede, a může provést i důkazy jiné. Z judikatury zdejšího soudu však zároveň vyplývá, že soud musí své rozhodnutí o tom, které důkazy provede a které nikoliv, odůvodnit. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 – 89, publikovaný pod č. 618/2005 Sb. NSS)

Krajský soud se též ve svém rozsudku opomenul vypořádat se stěžovatelovou argumentací ohledně nemožnosti vnitřního přesídlení. Dospěl sice v odůvodnění svého rozhodnutí k závěru, že stěžovatel netvrdil pronásledování soukromými osobami v zemi původu, i přes to však měl reagovat na žalobní námitku týkající se nemožnosti vnitřního přesídlení a uvést, proč ji považuje či nepovažuje za relevantní.

Podle judikatury Nejvyššího správního soudu je rozhodnutí soudu nepřezkoumatelné, pokud zcela opomene vypořádat některou z uplatněných žalobních námitek (srov. rozsudky ze dne 27. 6. 2007, č. j. 3 As 4/2007 - 58, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, či ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 - 74). S ohledem na skutečnosti výše uvedené lze tedy konstatovat, že kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je naplněn.

Naopak námitka stěžovatele, že nebyl krajským soudem informován o nařízeném jednání, není důvodná. Ze spisu krajského soudu zdejší soud zjistil, že stěžovateli byl dne 13. 9. 2013 doručen přípis ze dne 12. 9. 2013, který mimo jiné obsahoval výzvu podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. k vyjádření, zda stěžovatel souhlasí s rozhodnutím věci bez jednání. Výzva zahrnovala také poučení, že nevyjádří-li účastník ve lhůtě dvou týdnů od doručení této výzvy nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání, má se za to, že proti takovému postupu ničeho nenamítá. Ze spisu nevyplývá, že by stěžovatel vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání. Jednání tak (v souladu se zákonem) nebylo krajským soudem vůbec nařízeno a věc byla rozhodnuta bez jednání; proto o něm stěžovatel ani nemohl být vyrozuměn.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku stěžovatele vytykající krajskému soudu paušalizující závěrečné konstatování, že jeho tvrzení považuje za účelová a směřující k legalizaci pobytu. Nejednalo se totiž (jak mylně uvádí stěžovatel) o jediné zdůvodnění nedůvodnosti stěžovatelovy žaloby ve vztahu k § 14a zákona o azylu. Krajský soud totiž také uvedl, že stěžovateli nebyl uložen trest smrti, nepřichází v úvahu jeho mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, ani vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu jeho politických aktivit a jeho návrat, po posouzení skutečností, které stěžovatel uvedl, tedy nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky České republiky. Proti tomuto zdůvodnění stěžovatel nic nenamítal.

Nelze souhlasit ani s argumentací stěžovatele, že se v jeho případě jednalo o meritorní spor ohledně výkladu definice uprchlíka. Z rozhodnutí žalovaného totiž vyplývá, že žalovaný dospěl k závěru, že stěžovatelova tvrzení nejsou relevantní z pohledu § 12 a § 14a zákona o azylu proto, že stěžovatel netvrdil, že by přímo jemu někdo vyhrožoval v souvislosti s jeho politickou činností, přičemž úvahy stěžovatele o pronásledování z důvodu politických aktivit označil žalovaný za ryze spekulativní „*bez reálných konotací*“.

V projednávané věci tak nebyl spor o to, zda jednání, kterému byl stěžovatel vystaven v zemi původu, představuje pronásledování (nebo vážnou újmu), ale o to, zda stěžovatel vůbec musel čelit nějakému negativnímu jednání, případně také, zda se stěžovatele týká tvrzené negativní jednání vůči matkám jeho spolupracovníků z organizace *Sad army* a jeho bratranci.

Pokud jde o možnost poslední zmiňovanou, zde Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 8. 11. 2006, č. j. 8 Azs 94/2005 - 106), ze kterého vyplývá, že „[v] případě, kdy žadatel o azyl uvádí, že byl pronásledován pro zastávání funkce v opoziční politické straně v nedemokratickém režimu (Bělorusko), je třeba ve správním řízení mj. zkoumat i postavení této opoziční strany v tamním politickém systému, jejích členů a funkcionářů, a zda tito nejsou ze strany vládních struktur perzekuováni“. Z uvedeného vyplývá, že v určitých případech může být relevantní i negativní jednání směřující nikoliv přímo proti žadateli o mezinárodní ochranu, ale i jednání směřující proti členům určitého politického uskupení, jehož je členem. Stěžovatel v projednávané věci přitom tvrdil, že je vůdčím členem organizace *Sad army* (která se angažovala politicky) a že členové tohoto uskupení jsou vystaveni pronásledování ze strany soukromé osoby (bývalého starosty, proti němuž toto politické uskupení vystupovalo). Tvrdil také, že nemůže ochranu hledat u policie, jelikož ta je na straně tvrzeného původce pronásledování. Nic z toho se ovšem nestalo předmětem dokazování, neboť tato tvrzení byla žalovaným paušálně odmítnuta.

Na tomto místě je třeba poznamenat, že zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vede v podstatě k diskvalifikaci žadatele z režimu řádného řízení, v němž by se zjišťovalo, zda žadatel o mezinárodní ochranu splňuje podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany podle zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 – 130). Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2007 - 57 konstatoval, že „§ 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu [aktuálně písm. f) tohoto ustanovení] je na místě využívat s maximální obezřetností a omezit jeho aplikaci pouze na případy, kdy je podaná žádost o udělení mezinárodní ochrany skutečně zcela zjevně neoprávněná“. Postup žalovaného, než shledá žádost o udělení mezinárodní ochrany zjevně nedůvodnou, by tedy měl být velmi obezřetný. Žalovaný by měl předně dostatečně vyjasnit tvrzení žadatele týkající se důvodů jeho žádosti, neboť právě tato jsou klíčová pro případné posouzení zjevné nedůvodnosti jeho žádosti podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 – 59, dospěl k závěru, že „[s]právní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne“ [aktuálně se jedná o písm. f) tohoto ustanovení – pozn. NSS]. Lze tedy dovodit, že pokud žadatel o mezinárodní ochranu tvrdí skutečnosti, které jsou alespoň potencionálně relevantní z hlediska důvodů pro udělení azylu stanovených § 12 zákona o azylu, musí proběhnout řádné řízení s meritorním posouzením žádosti. Účelem ustanovení § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu je totiž zjednodušení řízení o udělení mezinárodní ochrany v případech, kdy žadatel netvrdí skutečnosti ani potencionálně relevantní z pohledu § 12 a § 14a zákona o azylu. V takových případech by totiž zjišťování situace a stavu ochrany lidských práv

pokračování

v žadatelově zemi původu bylo pouze mechanickou operací, nevztahující se k žádným konkrétním tvrzením žadatele o mezinárodní ochranu. (Srov. *Honusková, V., Jurmann, M., Kosař, D., Lupačová, H., Molek, P: Zákon o azylu. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2010.*)

V posuzované věci situace, kterou reflektuje ustanovení § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu, nenastala. Tvrzení stěžovatele totiž nelze považovat za zjevně neodpovídající důvodům podle § 12 zákona o azylu. Je třeba připomenout, že původcem pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu může být i soukromá osoba za předpokladu, že lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu (srov. § 2 odst. 9 zákona o azylu). Takové dokazování však v posuzované věci zcela absentuje.

Tvrzení stěžovatele není takové povahy, že by *prima facie* vylučovalo důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Proto mělo být podrobeno meritornímu posouzení, respektive standardnímu procesu dokazování tvrzených skutečností na základě informací o zemi původu stěžovatele a prostřednictvím vyhodnocení řádně vedených pohovorů se stěžovatelem.

Nejvyšší správní soud samozřejmě vysloveným názorem ani nenaznačuje závěr o pravdivosti a relevanci stěžovatelových tvrzení uvedených v žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a to jak jednotlivých tvrzení, tak jejich posouzení ve vzájemné souvislosti, a především také v souvislosti s řádně zjištěnými podklady o situaci v zemi původu stěžovatele. Pouze zdůrazňuje, že žalovanému nic nebrání přesvědčivě se vypořádat s hodnotou stěžovatelovy argumentace, s faktem lokální povahy jeho údajných problémů, absencí snahy domoci se ochrany u nového starosty, kterého měl úspěšně podporovat, jakož i s dalšími argumenty, a to v kontextu s relevantními zjištěními azylově obecněji významných skutečností o zemi stěžovatelova původu. Na základě posouzení žádosti stěžovatele, které neproběhlo standardní meritorní cestou, nýbrž postupem podle § 16 zákona o azylu, totiž ani nelze na pravdivost a relevanci stěžovatelovy výpovědi usuzovat.

Žalovaný zpochybňuje ve svém podání ze dne 15. 5. 2014 věrohodnost stěžovatelovy výpovědi též úvahou, že by-li stěžovatel vůdčí osobností skupiny *Sad army*, je nelogické, proč nebyl jedním z prvních, kdo byl vystaven nežádoucí politické represi. Nejvyšší správní soud opakuje, že ve správním řízení nebyl pro posouzení této skutečnosti prostor právě proto, že stěžovatelova žádost o udělení mezinárodní ochrany byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná a nebyla žalovaným meritorně posouzena.

V případě stěžovatele tedy nebyly dány podmínky předpokládané ustanovením § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu pro zamítnutí jeho žádosti jako zjevně nedůvodné. Stěžovatel uvedl ve správním řízení tvrzení, které mohlo být azylově relevantní z pohledu § 12 zákona o azylu. Žalovaný se tak měl tímto jeho tvrzením zabývat a meritorně je posoudit.

Nad rámec nutného zdůvodnění Nejvyšší správní soud podotýká, že krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí nepřipadně zdůraznil, že stěžovatel vůbec neuvedl, proč se domníval, že napadení matek jeho spolupracovníků a zmizení jeho bratrance

souviselo s politickou činností. Je totiž třeba konstatovat, že tyto „mezery“ ve výpovědi stěžovatele nelze bez dalšího klást k tíži právě stěžovateli, neboť mohou svědčit také o nedůsledném vedení pohovoru se stěžovatelem ve správním řízení (stěžovateli nebyla taková otázka vůbec položena). Lze opět připomenout závěry judikatury zdejšího soudu k vedení pohovoru s žadatelem o mezinárodní ochranu, konkrétně například rozsudek ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74, ze kterého vyplývá, že „[s]právní orgán rozhodující ve věci mezinárodní ochrany musí při osobních pohovorech postupovat tak, aby žadateli o udělení mezinárodní ochrany umožnil předložit v úplnosti důvody své žádosti [§ 23 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve spojení s čl. 13 odst. 3 procedurální směrnice (č. 2005/85/ES)]“. V kontextu s výše naznačeným důkladným zjištěním rozhodujících skutečností se zajisté mohou i stěžovatelova tvrzení o útocích na další osoby ukázat jako nevěrohodná a účelová. K takovému závěru však dosavadní dokazování neposkytuje dostatečný podklad.

Zdejší soud tak uzavírá, že lze souhlasit se stěžovatelovou námitkou, že žalovaný měl jeho žádost meritorně přezkoumat, neboť zatím nelze přesvědčivě vyloučit, že stěžovatel opustil zemi svého původu z důvodu oprávněných obav z pronásledování za zastávání politických názorů. V projednávané věci je proto dán také kasační důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Námitka stěžovatele, že ve správním řízení nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav, neboť informace o zemi původu užitě žalovaným ve správním řízení nebyly dostatečné pro vyslovený závěr, logicky koresponduje s chybným posouzením žádosti o mezinárodní ochranu podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu jako zjevně nedůvodné, namísto jejího meritorního posouzení. Takovému procesnímu postupu odpovídalo pouze zcela obecné a nedostatečné posouzení situace v zemi původu provedené žalovaným, takže uvedená námitka nepostrádá důvodnosti [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Tuto chybu bude muset žalovaný shora uvedeným způsobem v dalším řízení odstranit.

V projednávané věci byly dány kasační důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto, v souladu s ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek krajského soudu zrušil. Jelikož především nedostatky při zjišťování skutkového stavu věci a další zjištěné vady existovaly již ve správním řízení, krajský soud by v dalším řízení nemohl rozhodnout jinak než (vázan právním názorem Nejvyššího správního soudu) zrušit rozhodnutí žalovaného. Proto Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodl také o zrušení rozhodnutí žalovaného, jemuž vrátil věc k dalšímu řízení. V něm je žalovaný dle ustanovení § 78 odst. 5 s. ř. s., použitého přiměřeně dle ustanovení § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., vázan výše vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Podle ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. má stěžovatel, který byl ve věci procesně úspěšný, právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému. V souladu s ust. § 110 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud při použití postupu podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. musí rozhodnout rovněž o nákladech řízení před krajským soudem. V řízení před krajským soudem stěžovatel nebyl zastoupen a ze soudního spisu nevyplývá, že by náhradu nákladů řízení vyčíslil nebo že by mu nějaké náklady řízení vznikly. V řízení o kasační stížnosti byl stěžovatel zastoupen na základě usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2014, č. j. 3 Azs 25/2014 – 32, ustanovenou advokátkou JUDr. Annou Doležalovou, MBA, jejíž

pokračování

hotové výdaje a odměnu za zastupování platí stát. Stěžovatel ani v řízení o kasační stížnosti nějaké vlastní náklady neuvedl a ze spisu ani nevyplývá, že by mu nějaké náklady vznikly. Nejvyšší správní soud proto stěžovateli náhradu nákladů řízení v řízení o kasační stížnosti ani v řízení před krajským soudem nepřiznal. Žalovaný nebyl ve věci procesně úspěšný, proto právo na náhradu nákladů řízení nemá (srov. § 60 odst. 1 s. ř. s. *à contrario*).

Ustanovené zástupkyni stěžovatele JUDr. Anně Doležalové, MBA náleží odměna za zastupování stěžovatele v řízení o kasační stížnosti. Ustanovená zástupkyně stěžovatele podáním ze dne 7. 4. 2014 zdejšímu soudu sdělila, že není plátkyní DPH. Podle obsahu spisu učinila ve věci jeden úkon právní služby, a to doplnění kasační stížnosti ze dne 30. 4. 2014 [srov. § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif]. Za tento úkon jí náleží odměna ve výši 3.100 Kč (§ 9 odst. 4 písm. d), § 7 bod 5, § 6 odst. 1 advokátního tarifu] a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Nejvyšší správní soud tedy celkově přiznal ustanovené zástupkyni stěžovatele odměnu za zastupování ve výši 3.400 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. června 2014

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu